

מסורת הש"ס

^(א) [מוספתא פ"א], ^(ב) [פסחים סו.א.] ^(ג) צנפ"א: ממך,

הגהות הב"ח

^(א) גמ' בשלמא מי קילון. ייב ל' הכניסו' קילון כלומר צור עמוק וכן מי גשמים שמתקבלי מהם אגמים וכסבהשמים פוסקים יתמו המים הנאים לאגמים ולטברך להשקות מהם גדלי: ^(ב) רש"י ד"ה מי גשמים כי כי מדלו מיה עד ללא הוי מליטה: ^(ג) ד"ה מותר כי וד"ה רבי אילעא כי הד"ס: ^(ד) ד"ה ר' אילעא כי לדי מי קילון: ^(ה) ד"ה וזה עבדא כי ואזיל ומייתי ממעיין אחר הס"ד: ^(ו) תוס' ד"ה אלא כי אלאי דרי יתכן להעיל דקאמר כי גמירי כי לפי אומדן הממס קילון: ^(ז) ד"ה אלא אריא כי דבנימ' שוה הוי שלשה ציחד. ייב אכל דף גל דלא שלשה שאלא ציח המדרש ושעמ שהשעמ וצרכס כסדר ששעמ:

רבינו חננאל

כי אתאי הלכתא למישרא ילידה. פי' כגון עשר נטיעות המפוזרין בית סאה שהלכה למשה מסיני לחורש להן כל בית סאה עד ראש השנה. למישרי ילידה. להחיר החורשה לנטיעה שהיא ילידה. קראי למיסר זקניה, פי' בחריש ובקציר שלמדנו ממנו איסורי חרישה קודם ראש השנה, הישר הזה לאילן שכבר עשה פרי וכבר זקן. ואקשינן, וכיון שהלכה להחיר החורשה לנטיעה, הלא מתוך זאת אתה למד שהחורשה לאילן אסורה. והשבנו שרי' ישמעאל הוא שלמד איסורי החורשה מן ההלכה דרי' ישמעאל מוציא בחריש ובקציר לטעם אחר להחיר קצירת העומר בשביעית, ולפיכך הוא נצרך להלכה לגמור איסורי החרישה. ואסיקנא לה, ר' ישמעאל סבר שיהיה למשה מסיני היא, פי' כי הוא מוציא וישמעאל הוא ובקציר לטעם אחר, להחיר קצירת העומר, ורי' עקיבא פליג עליה ואמר, לאו הלכה למשה מסיני יניחו אלא קרא, פי' מן בחריש ובקציר יניחו. ורי' יוחנן אמר, רבן גמליאל מדאוריית' שרא להו, גמר שבת שבת [משבת] בראשית בגזירה שוה, מה ערב שבת בראשית מותר לעשות מלאכה עד שחושך, כלומר לפניה ולאחריה מותר, אף ערב שביעית מותר עד ראש השנה, פירוש לפניה ולאחריה מותר. ודחי רב ששת, מאן דאמר הלכה, אתאי גזרה שוה ועקרתה להלכתא כי, אלא אמר רב אשי, רבן גמליאל ובית דין סברי לה כרי' ישמעאל, דאמר הלכתא גמירי לה, וכי גמירי הלכתא בזמן שביח המקדש קיים, דרמאי דניסוך המים. אבל בזמן ממי גשמים ולא ממי

שנכנס לשביעית.

ר"ה: מה חריש רשות. ככל מקום: קציר העומר. מותר לקצור בשבת: שהיא של מלוא. אע"פ שמנא קצור קוצר דעתינ קצירה לשמה אכל אם מנא חרוש אינו חורש: הלכנא למישרא ילידה. עשר

נטיעות עד ר"ה: קראי למיסר

זקניה. שלשים יום קודם ראש השנה ואחו צית שמאי והלל וגורו מפסח ועד ענרת: ממילא שמעמ מינה. דזקניה אסור לחרוש: אלא הלכנא לרבי ישמעאל. דלא נפיק ליה מקראי דדריש לקרא לדרכא אחרינא להוציא קציר העומר: מדאורייתא בטלו. כלומר אשכחו סמך מן התורה להכי בטלו הלכתא: מאן דאמר הלכנא. דלפני ר"ה אסור: אלא גזירה שוה עקרה להלכנא. כלומר משום גזרה שוה דליניהו גמירי מנפשייהו משבת בטלו הלכתא הא אין אדם דן ג"ש מעצמו: כי גמירי הלכנא בזמן שנים המקדש קיים. וכי שרו רבן גמליאל וצית דינו בזמן שאין בית המקדש קיים: גזירה מי גשמים. דלמא אחי למעבד מיג קילון: מי גשמים נמי אחי לדי מי קילון. כלומר כי מדלו מניה ^(א) דלא הויא מליטה נגשית ממילא מי קילון שאינו

מנא וטריחא מלמא: נהרוס המושכין מן האגמים. השתא משמע ליה מי אגמים עבדא דפסקי: ^(א) מוסר להשקום מהן בחולו של מועד. ולא גזרי דלמא פסיקא מי אגמים ואזיל וטרט ואייתי מן נהר אחר: ר' אילעא אמר ר' יוחנן דלמר גזרינן מי גשמים אפילו היכא דלא פסקי אטו מי קילון מדקאמר רב אשי מי גשמים לדי מי קילון אחי מכלל דר' יוחנן אסר אפילו דלא אחי לדי מי קילון לית ליה דר' זירא דלא גזר: מיסינא אכל לא מי קילון. דלמא מפסקי וטרט להוציא מן העומק הכא נמי אמאי לא ניחוש דלמא מפסקי מי אגמים: אי"ל כמאי דלא פסקי דמו. וליכא למיחש: פסיקות ובריכות. חדא מילתא היא: אם אמת המים עוצרת צניען. צין הצריכות הללו מותר להשקות ממני גשמים דאי פסקי מי גשמים משקה מאמת המים: והוא שרובה של אופה שדה שופה מאופה אמת המים כו'. שיכול להשקות רוב השדה צפעס אחת מאותה אמת המים אכל אם אינו יכול להשקות צפעס אחת מאותה אמת המים רוב של שדה אינו משקה מפסיקות ובריכות דלמא מפסיקי ואזיל: סיפשי לפרי או סלסא יומי. מההיא אמת המים ולא טרח ומייתי מאמת המים אחרנינא: צריכה שנטפה משהו צית השלחין זו מוסר

להשקות ממנה צית השלחין אחר. צית השלחין הגבוה וזהה מעיין נובע מנזדו וצדד אחד היה צית השלחין נמוך וצין אלו צית השלחין היה צדד השלחין הנמוך צריכה קטנה וכשמשקים צית השלחין הגבוה מן המעיין נוטף טיפין מן צית השלחין הגבוה לתוך הצריכה הנמוכה מותר להשקות אותו צית השלחין הנמוך מאותה צריכה אע"ג דצריכה עבדא דפסקא הואיל ומטפטף צו מצית השלחין הגבוה מים שצדו לו מחמת המעיין: והא עבדא דפסקא. צריכה ואזיל ומייתי ^(א): עדיין היא מטפטפת. מצית השלחין גבוה לתוך הצריכה דודאי לא פסקא: אמר אביי והוא שלא פסק מעיין. המטפטף מצית השלחין גבוה לצריכה מותר להשקות מצריכה לצית השלחין נמוך אכל אי פסיק מעיין אע"ג דעדיין מטפטף מצית השלחין גבוה לתוך הצריכה אין משקין מן הצריכה לצית השלחין נמוך דלמא פסיק ואזיל וטרט ומייתי ממעיין אחר: לא ידלה מן הסחתון וישקה לעליון. דאיכא טירחא יתירא: מדלין לירקות. משמע שהוא דולה מים ומשקה לירקות כדי לאוכלן בחולו של מועד: ואם נשציל ליפותן. שיגדלו הירקות אסור דהריווחה היא: דהוה דלי דוולא. דולה לזית מים לירקות ומכמים לא המירו כי אם לצית השלחין בלבד:

ראשון. ותניא ר' שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מזו לא ידלה מן התחתונה וישקה לעליונה, ואפי' ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה מן הנמוך וישקה את הגבוה. ת"ר מדליין מים כר.

אבל אין משקין בית השלחין לא ולפיכך התיר. אלא אין המושך מים וצריך לדלות

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן

ד. אלא

אמר רב נחמן בר יצחק. האי אלא קאי אהאי דרבי יתחק ^(א) לעיל כי גמירי הלכתא לשלשים יום לפני ראש השנה דהיינו בצילנות זקנים לא תימא דלהכי אחיא הלכתא אלא סבר רב נחמן דאיסור שלשים לפי אומד חכמים ואף החמירו בהם דצדריהם ויש דמשצבי ליה להאי אלא דרב נחמן ואין להאריך דצדריהם: מזה דהאן היא אסורה דפניה ודאחריה מותרין. ואי קשיא והא דפקינן מקרא צמס' יומא פרק בתרא ^(דף פא.) דלרין לעשות מוספת גבי שבת צין צניסמה צין ציליאתה להוסיפה מחול על הקודש איכא למימר ההוא פורתא לא קא חשיב כיון דלא הוי אלא כל שהוא וכי ההוא שיעורא נמי יהא מודה רבן גמליאל דלרין להוסיף: אלא אמר רב אשי רבן גמליאל כו'. כלומר ודאי מדאורייתא בטיל ולאו היינו טעמא דקאמר אלא סצירה ליה כרבי ישמעאל וקא דייק רבן גמליאל מה שייכא מוספת שביעית גבי ניסוך שניתנו למשה גבי הדדי ^(א) דככל מקום שונה הני שלשה ציחד דכך ניתנו אלא ודאי למילף סמכיניהו רחמנא: בשלמא מי קילון כו' אלא מי גשמים. מיירי צבי האי גוונא דקים לן דלא פסקי ולית צהו איסור אלא מהאי טעמא דמפרש אכל אי פסקי אית להו איסורא כדלקמן דככל מילי דפסיק איכא איסורא משום דאזיל ומייתי ממקום רחוק כיון שהתחיל להשקות שלא יפסיד שדהו הלכך איכא לאוקמי הכא דלא פסקי:

מדלין של מועד מר אית ליה דרבי זירא ומר לית ליה דרבי זירא גופא אמר ר' זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל נהרות המושכין מים מן האגמים מותר להשקות מהן בחולו של מועד איתיביה רבי ירמיה לרבי זירא אבל לא ממי גשמים ולא ממי קילון אמר ליה ירמיה ברי ז' הני אגמים דבבל כמאי דלא פסקי דמו תנו רבנן י הפסיקות והבריכות שנתמלאו מים מעיו"ט אסור להשקות מהן בחולו של מועד ואם היתה אמת המים עוברת ביניהן מותר אמר רב פפא והוא שרובה של אותה שדה שותה מאותה אמת המים רב אשי אמר ה אע"פ שאין רובה של אותה שדה שותה כיון דקא משכא ואתיא מימר אמר אי לא שתיא אחד יומא תשתי לתרי ותלתא יומי ת"ר י בריכה שנוטפת מים משדה בית השלחין זו מותר להשקות ממנה שדה בית השלחין אחרת והא עבידא דפסקא אמר ר' ירמיה י ועדיין היא מטפטפת אמר אביי י והוא שלא פסק מעיין ראשון תניא ר' שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מזו לא ידלה מן התחתונה וישקה את העליונה יותר על כן אמר ^(ב) רבי אלעזר בר שמעון י אפילו ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה ממקום נמוך וישקה למקום גבוה תנו רבנן י מדלין לירקות כדי לאוכלן ואם בשביל לייפותן אסור רבינא ורבה תוספאה הוו קא אזלי באורחא חזו לההוא גברא דהוה דלי דוולא בחולא דמועדא אמר ליה רבה תוספאה דרבינא ליתי מר לשמתיה א"ל והתניא מדלין לירקות כדי לאוכלן א"ל מי סברת מאי מדלין מדלין מאי מדלין

היה השלחין הגבוה וזהה מעיין נובע מנזדו וצדד אחד היה צית השלחין נמוך וצין אלו צית השלחין היה צדד השלחין הנמוך צריכה קטנה וכשמשקים צית השלחין הגבוה מן המעיין נוטף טיפין מן צית השלחין הגבוה לתוך הצריכה הנמוכה מותר להשקות אותו צית השלחין הנמוך מאותה צריכה אע"ג דצריכה עבדא דפסקא הואיל ומטפטף צו מצית השלחין הגבוה מים שצדו לו מחמת המעיין: והא עבדא דפסקא. צריכה ואזיל ומייתי ^(א): עדיין היא מטפטפת. מצית השלחין גבוה לתוך הצריכה דודאי לא פסקא: אמר אביי והוא שלא פסק מעיין. המטפטף מצית השלחין גבוה לצריכה מותר להשקות מצריכה לצית השלחין נמוך אכל אי פסיק מעיין אע"ג דעדיין מטפטף מצית השלחין גבוה לתוך הצריכה אין משקין מן הצריכה לצית השלחין נמוך דלמא פסיק ואזיל וטרט ומייתי ממעיין אחר: לא ידלה מן הסחתון וישקה לעליון. דאיכא טירחא יתירא: מדלין לירקות. משמע שהוא דולה מים ומשקה לירקות כדי לאוכלן בחולו של מועד: ואם נשציל ליפותן. שיגדלו הירקות אסור דהריווחה היא: דהוה דלי דוולא. דולה לזית מים לירקות ומכמים לא המירו כי אם לצית השלחין בלבד:

ראשון. ותניא ר' שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מזו לא ידלה מן התחתונה וישקה לעליונה, ואפי' ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה מן הנמוך וישקה את הגבוה. ת"ר מדליין מים כר.

עין משפט

כו א מיי פ"ו מהלכות ממדין הלכה ו סמג עשין קטט:
בח ב ג ד ה ו ז ח מיי פ"ח מהלכות יו"ט הלכה א טו"ע א"ח סי' תקלז סעיף ג:
כט ט מיי שם הלכה ב טו"ע שם סעיף ב:
ל י מיי שם טו"ע שם סעיף ד:

מוסף רש"י

שנכנס לשביעית. שלא יחוש בשעת חרישה המועלת לשביעית (מכות ה). וקציר של שביעית. כגון מנזאה שהצילה שלים בשביעית. אחה טהא צה מנזא שביעית בשמינית (ר"ה ט). אלא הצילה שלים בשביעית מאו היא ראויה ליקרר ואם קצרה בשמינית צריך לנהוג צה קדושת שביעית (מכות ה). ר' ישמעאל אומר מה חריש רשות בו'. ולא דבר הכמוז אלא לענין שבת, אין לך חריש של מלוא ואפילו לזרע לגורן עומר ושמי הלחם, שהרי אם מנא חרוש אינו חורש, ואני ארסכו לך בשבת, אף קציר שאני ארסך לך בשל רשות ימי ארסך לך. יצא קציר העומר שהיא מצוה. שאפילו מנא קציר מלוא לקצור, ויש לך ללמוד מכאן שזוהא את השבת (ר"ה שם וכו"צ"א מכות שם).

רבינו חננאל (המשך)

וההשקות דאיכא טירחא לא, אלא מי גשמים דבפריחה סני ליה מאי טירחא איכא. אמר ר' יוחנן גזירה כו'. רב אשי אמר גשמים גופיהו כשפוסק המטר אחי לדי מי קילון. כלומר צריך למלאות מהן בדלי במקום שנתקבצו. ופליגא בתא דר' זירא דאמר נהרות המושכין מן האגם מותר להשקות מהן בחולו של מועד. ר' יוחנן אית ליה דר' זירא ואסיקא דהני נהרות המושכין מן האגמים (דחתן מותר משום דאגמי בבל כמאי דלא פסקי דמו. ת"ר בהבריכות והפסיקות דחיישנין שמא יפסקו ויבואו למלאות בדלי ואם היתה אמת המים עוברת עליהן מותר. אמר רב אשי ואע"פ שאין רוב אותה שדה שותה מאותה אמת המים שרינן. מאי טעמא כיון דמשכח אותה אמת המים ואתיא לה לא חייש לפסידא, מימר אמר אי לא שתי אחד יומא שתי לתרי יומא תלת יומא. תנו רבנן בריכה שנוטפה מים כלומר נתמצו ונתקבצו בתוכה התמצית [של] שלחן אחרא. תנינן המים המתמצין משדה בית השלחין, משקה בית השלחין אחר כל זמן שטפספת ולא פסק מעין